

معاونت پژوهش‌های
کاربردی

سپهر

نظرات استدلالی

طرح اصلاح قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیر مجاز

شماره مسلسل: ۴۰۳۲۰۳۸

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۶/۲۵

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح اصلاح قانون مجازات قاچاق اسلحه و
مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیر مجاز

تاریخ تصویب: ۱۴۰۳/۰۲/۰۲

کد خزانه: ۴۰۳۲۰۳۸

۱۴۰۲/۰۶/۲۵

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۳/۰۲/۲۵

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

طرح اصلاح قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و

مهمات غیرمجاز

درباره‌ی مصوبه

«طرح اصلاح قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز»، بنا به پیشنهاد (۳۶) نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۴۰۲/۴/۶ اعلام وصول و جهت طی مراحل قانونی به هیئت رئیسه‌ی مجلس تقدیم شد. در بخشی از مقدمه‌ی توجیهی این طرح آمده است: «اسلحه و مهمات، از جمله ابزار ارتکاب جرایم در اجتماعات و اعتراضات بوده که منجر به حوادث امنیتی، سیاسی و اجتماعی شده است. عدم برخورد جدی با قاچاقچیان و خرید و فروش کنندگان اسلحه و مهمات در فضای حقیقی و مجازی، نتایج سوء امنیتی را در پی داشته و امنیت جامعه را به خطر انداخته و ارتکاب جرائم سرقت، تهدید، ارباب، محارب، تخریب اموال عمومی، گروگان‌گیری، شرارت، آدم ربایی و ... با استفاده اسلحه و مهمات افزایش یافته است. ضمانت اجرای پیش‌بینی شده در قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز، بازدارندگی کافی را نداشته و ضرورت دارد در این مجازات بازنگری شده و نسبت به تعیین مجازات‌های بازدارنده اقدام شود. یکی از عواملی که منجر به افزایش ارتکاب جرایم موضوع این قانون شده است، استفاده از فضای مجازی و خرید و فروش اسلحه و مهمات از طریق فضای مجازی است که در قانون فعلی این امر جرم‌انگاری نشده است.»

این طرح جهت بررسی کارشناسی بیشتر به کمیسیون قضائی و حقوقی به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع شد و با اصلاحاتی در متن به تصویب رسید. طرح مذکور در جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۳/۲/۲ با اصلاحاتی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و طی نامه‌ی شماره ۹۱۲/۴۷۴۳ مورخ ۱۴۰۳/۲/۴ برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با بررسی مفاد این مصوبه، آن را واجد ابهام تشخیص داد و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۱۰۲/۴۱۷۹۴ مورخ ۱۴۰۳/۲/۲۵ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز»

ماده ۲-

متن ذیل جایگزین ماده (۵) قانون می‌شود:

ماده ۵- هر کس مرتکب قاچاق سلاح گرم یا سرد جنگی یا سلاح شکاری یا قطعات مؤثر یا مهمات آنها شود یا نسبت به ساخت، متصل کردن قطعات (مونتاژ)، فروش یا توزیع یا عرضه هر یک از آنها اقدام کند به ترتیب زیر محکوم می‌شود:

الف - ...

■ توضیح تذکر

مطابق ماده (۲) مصوبه‌ی حاضر، به صورت مطلق هر کس نسبت به ساخت، متصل کردن قطعات (مونتاژ)، فروش یا توزیع یا عرضه سلاح گرم یا سرد جنگی یا سلاح شکاری یا قطعات مؤثر یا مهمات آنها اقدام کند، مجازات می‌شود. ممکن است اطلاق حکم مذکور منجر به این برداشت از متن شود که چه‌بسا ساخت، متصل کردن قطعات (مونتاژ)، فروش یا توزیع یا عرضه در موارد مجاز نیز مشمول مجازات است. هرچند به قرینه‌ی عنوان مصوبه، موضوع مصوبه و صدر ماده (۲) مصوبه‌ی حاضر که در خصوص قاچاق می‌باشد، می‌توان چنین توجیه کرد که عناوین مذکور انصراف به موارد غیرمجاز دارد، لیکن مناسب‌تر آن است که در متن مصوبه نیز بر «غیرمجاز» بودن فروش، توزیع یا عرضه تصریح شود.

■ نظر شورای نگهبان

تذکر: - در ماده (۲)، موضوع اصلاح ماده (۵) قانون، صدر ماده بر «غیرمجاز» بودن فروش یا توزیع یا عرضه موضوع حکم تصریح شود.

***

ماده ۶ -

یک ماده به عنوان ماده (۱۸ مکرر ۱) به قانون به شرح زیر الحاق می‌شود:

ماده ۱۸ مکرر ۱- وسیله نقلیه حامل سلاح غیرمجاز بیش از یک قبضه انواع سلاح گرم جنگی یا قطعات مؤثر از چند قبضه یا بیش از صد تیر انواع مهمات آن یا بیش از یک قبضه نارنجک جنگی و موشک آر.پی.جی یا بیش از یک قبضه انواع سلاح شکاری یا بیش از چهار صد فشنگ آن یا مواد منفجره و تحت کنترل موضوع مواد (۱۱) و (۱۲) این قانون^۱ به میزانی که انفجار آنها آثار مخرب بیش از انفجار یک موشک آر.پی.جی باشد، به نفع دولت ضبط می‌شود.

▪ دیدگاه ابهام

در ماده (۶) این مصوبه، مقیاس سنجش تمامی مواد منفجره و تحت کنترل مذکور در ماده (۱۱) و (۱۲) قانون «مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز»، انفجار یک موشک آر.پی.جی تعیین شده است. این در حالی است که برخی از مواد تحت کنترل موضوع مواد (۱۱) و (۱۲) قانون، مانند مواد شیمیایی، میکروبی و بی‌حس‌کننده دارای اثر تخریب فیزیکی نیستند و اساساً قابل سنجش با آثار مخرب موشک آر.پی.جی نیستند و حکم مذکور از این جهت واجد ابهام است.

▪ نظر شورای نگهبان

۱- در ماده (۶)، موضوع الحاق ماده (۱۸ مکرر ۱) و در ماده (۹)، موضوع الحاق ماده (۱۸)

---

۱. ماده (۱۱) قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز مصوب ۱۳۹۰/۶/۷ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۱- هر کس مرتکب قاچاق اقلام یا مواد تحت کنترل شود یا به ساخت و مونتاژ هر یک از آنها اقدام کند به ترتیب زیر به مجازات تعزیری محکوم می‌شود:
الف- مواد رادیواکتیو یا میکروبی، به حبس از بیست و پنج تا سی سال
ب- مواد منفجره نظامی یا شیمیایی، به حبس از پنج تا ده سال
پ- مواد ناریه یا منفجره غیرنظامی، به حبس از دو تا پنج سال و جزای نقدی یک تا دو برابر ارزش مواد کشف شده و در صورتی که هدف از ارتکاب جرم مقاصد غیرامنیتی از قبیل بهره‌برداری غیرمجاز از معادن باشد، به حبس از شش ماه تا دو سال
ت- گازهای بی‌حس‌کننده، بیهوش‌کننده و اشک‌آور به حبس از دو تا پنج سال
ث- مواد محترقه و شوک‌دهنده‌ها (شوکرها)، به حبس از شش ماه تا دو سال»

مکرر ۴) به قانون، در مورد مواد منفجره و تحت کنترل موضوع مواد (۱۱) و (۱۲) قانون به میزانی که انفجار آنها آثار مخرب بیش از انفجار یک موشک آر.پی.جی داشته باشد، نسبت به مصادیقی از مواد (۱۱) و (۱۲) قانون که اثر و قدرت انفجاری ندارند، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

***

ماده ۸ -

یک ماده به عنوان ماده (۱۸ مکرر ۳) به قانون به شرح زیر الحاق می‌شود:

ماده ۱۸ مکرر ۳- کلیه عواید حاصل از موضوع ماده (۱۸ مکرر ۱) و قاچاق و خرید و فروش اسلحه و مهمات موضوع این قانون و نیز اموال مورد استفاده در ارتکاب جرایم مذکور، به نفع دولت ضبط می‌شود. بیست درصد (۲۰٪) ارزش ریالی عواید موضوع این ماده در قالب بودجه سنواتی علاوه بر بودجه جاری دستگاه به سازمان کاشف اختصاص می‌یابد تا برای نیروهای عمل‌کننده در اجرای این قانون هزینه نماید.

■ دیدگاه مغایرت

براساس حکم ماده (۸) مصوبه، بیست درصد ارزش ریالی عواید موضوع این ماده در قالب بودجه سنواتی علاوه بر بودجه جاری دستگاه به سازمان کاشف اختصاص می‌یابد. هزینه‌کرد برای نیروهای هر دستگاه از وظایف جاری و ذاتی آن دستگاه بوده و بودجه جاری به همین سبب به آن دستگاه اختصاص داده می‌شود و اعطای منابع و تشویق‌های ویژه جهت انجام این تکلیف ذاتی، منجر به بی‌نظمی در نظام بودجه‌ریزی و نظام اداری و مالی کشور می‌شود و از این جهت مغایرت نظام اداری صحیح و بند (۱۰) اصل سوم قانون اساسی است. لازم به ذکر است که شورای نگهبان در بند الحاقی (۲) تبصره (۲) لایحه بودجه سال (۱۴۰۱) کل کشور نیز اختصاص بخشی از درآمدهای حاصل از اقدامات نظارتی سازمان بازرسی به

این سازمان را مغایر بند (۱۰) اصل سوم قانون اساسی شناخته بود.^۱

▪ دیدگاه عدم مغایرت

اختصاص بیست درصد ارزش ریالی عواید موضوع ماده (۸) در قالب بودجه سنواتی علاوه بر بودجه جاری دستگاه به سازمان کاشف با هدف افزایش انگیزه و تشویق بیشتر دستگاه‌های مربوطه انجام می‌شود و نمی‌توان آن را غیرمنطقی دانست. به خصوص اینکه مبارزه با قاچاق و خرید و فروش اسلحه و مهمات دارای خطرات زیادی است و دستگاه‌های فعال در این حوزه و کارکنان آنان در برخی مواقع در معرض خطرات جانی و مالی قابل توجهی هستند. هرچند از جنبه‌ی منطق حکمرانی اختصاص منابع مالی به نحو مذکور در ماده (۸) واجد اشکال است، اما در حال حاضر و در قوانین مختلف دستگاه‌های متعددی از این روش برای دستگاه‌های خود منابع کسب می‌کنند و نمی‌توان صرفاً چند دستگاه‌ها را به صورت موردی از این سازوکار محروم کرد.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۸)، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

***

ماده ۹-

یک ماده به عنوان ماده (۱۸ مکرر ۴) به قانون به شرح زیر الحاق

می‌شود:

ماده ۱۸ مکرر ۴- محل نگهداری اسلحه و مهمات قاچاق موضوع این قانون در صورتی که متعلق به مرتکب بوده و یا توسط مالک محل، برای نگهداری کالای قاچاق موضوع این قانون در اختیار مرتکب قرار گرفته باشد با در نظر گرفتن هر یک از موارد ذیل به نفع دولت مصادره می‌شود:

---

۱. نظر شماره ۱۰۲/۳۰۲۴۰ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ شورای نگهبان: «۱-۶-۱۰- اختصاص درصدی از وجوه به‌دست‌آمده از اقدامات سازمان بازرسی کل کشور در امر نظارت و بازرسی به سازمان مزبور، مغایر «نظام اداری صحیح» موضوع بند (۱۰) اصل (۳) قانون اساسی شناخته شد.»

۱- سلاح گرم نیمه‌سنگین و سنگین بیش از یک قبضه، سلاح گرم سبک خودکار بیش از پنج قبضه، نارنجک جنگی و موشک آر.پی.جی و سلاح گرم سبک غیر خودکار بیش از ده قبضه، سلاح شکاری و شبه‌سلاح بیش از پانزده قبضه؛

۲- بیش از بیست تیر سلاح‌های گرم نیمه‌سنگین و سنگین، بیش از صد تیر سلاح گرم سبک خودکار، بیش از پانصد تیر سلاح گرم سبک غیر خودکار، بیش از هزار تیر سلاح شکاری یا مواد منفجره و تحت کنترل موضوع مواد (۱۱) و (۱۲) این قانون به میزانی که انفجار آنها آثار مخرب بیش از انفجار یک موشک آر.پی.جی باشد.

■ دیدگاه ابهام

الف) در بند (۲) ماده (۹) این مصوبه، مقیاس سنجش تمامی مواد منفجره و تحت کنترل مذکور در ماده (۱۱) و (۱۲) قانون «مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز»، انفجار یک موشک آر.پی.جی تعیین شده است. این در حالی است که برخی از مواد تحت کنترل موضوع مواد (۱۱) و (۱۲) قانون، مانند مواد شیمیایی، میکروبی و بی‌حس‌کننده دارای اثر تخریب فیزیکی نیستند و اساساً قابل سنجش با آثار مخرب موشک آر.پی.جی نیستند و حکم مذکور از این جهت واجد ابهام است.

ب) بند (۱) ماده (۹) مصوبه‌ی حاضر، حکم به مصادره مواردی از جمله «شبه سلاح» نموده است. براساس ماده (۱) آیین‌نامه اجرایی قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز^۱، شبه سلاح وسایلی هستند که به دلیل شباهت ظاهری و

---

۱. ماده (۱) آیین‌نامه اجرایی قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۸ هیئت وزیران: «ماده ۱- اصطلاحات به کار رفته در قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز - مصوب ۱۳۹۰- که از این پس در این آیین‌نامه قانون نامیده می‌شود و این آیین‌نامه در معانی مشروح زیر به کار می‌رود:

الف- ...

ح- شبه سلاح: وسایلی که به دلیل شباهت ظاهری و کاربردی، می‌توانند به منظور سوءاستفاده و اقدام مجرمانه جایگزین سلاح گرم شوند، از قبیل انواع کلت‌های گازی ساچمه‌زن و تولید صدا و انواع اسلحه صوتی با

کاربردی، می‌توانند به منظور سوء استفاده و اقدام مجرمانه جایگزین سلاح گرم شوند. با توجه به اینکه میزان شباهت و تفاوت‌های «شبه‌سلاح» با سلاح در تعریف آیین‌نامه‌ای و مفهوم عرفی آن مشخص نیست. ممکن است اطلاق این واژه به خاطر مشخص نبودن آن، موارد متعددی را در بر گیرد و شهروندان را دچار چالش کند. به خصوص اینکه مجازات قابل توجهی نیز برای آن پیش‌بینی شده است. بنابراین منظور از «شبه‌سلاح» در این ماده، ابهام دارد.

▪ نظر شورای نگهبان

۱- در ماده (۶)، موضوع الحاق ماده (۱۸ مکرر ۱) و در ماده (۹)، موضوع الحاق ماده (۱۸ مکرر ۴) به قانون، در مورد مواد منفجره و تحت کنترل موضوع مواد (۱۱) و (۱۲) قانون به میزانی که انفجار آنها آثار مخرب بیش از انفجار یک موشک آر.پی.جی داشته باشد، نسبت به مصادیقی از مواد (۱۱) و (۱۲) قانون که اثر و قدرت انفجاری ندارند، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۲- در ماده (۹)، موضوع الحاق ماده (۱۸ مکرر ۴) به قانون، در بند (۱) منظور از «شبه سلاح» ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

* * *

ماده ۱۰-

یک ماده به عنوان ماده (۱۸ مکرر ۵) به قانون به شرح زیر الحاق می‌شود:
ماده ۱۸ مکرر ۵- در مواردی که مجازات ضبط اموال به نفع دولت مشخص شده است، چنانچه مشخص شود اموال مورد استفاده در جرایم مذکور متعلق به دیگری بوده و یا دیگری نسبت به آن صاحب حق باشد و آن اموال به‌منظور انجام افعال مجرمانه در اختیار مرتکب قرار نگرفته باشد، اموال مزبور به مالک یا صاحب حق مسترد و مرتکب، معادل ارزش آن

→

فرکانس‌های مختلف»

اموال به جزای نقدی محکوم می‌شود و یا چنانچه مشخص شود مجرم نسبت به دیگری دین حال دارد و اموال استفاده شده در ارتکاب جرم یا تهیه شده به منظور ارتکاب جرم، متعلق به خود او است و ناشی از جرم نیست، اموال وی معادل ارزش دین حال به طلبکار یا طلبکاران مسترد و مجرم معادل ارزش اموال مسترد شده به جزای نقدی محکوم می‌شود.

▪ دیدگاه ابهام

در صدر ماده (۱۰) این مصوبه، در مواردی که اموال به نفع دولت ضبط می‌شود، چنانچه مشخص شود که اموال استفاده شده در جرایم، متعلق به مجرم نباشد و آن اموال به منظور انجام افعال مجرمانه در اختیار مرتکب قرار نگرفته باشد، چنین حکم شده است که «اموال مزبور، به مالک یا صاحب حق مسترد و مرتکب، معادل ارزش آن اموال به جزای نقدی محکوم می‌شود.» در برخی مواقع مالک اموال، به منظور انجام افعال مجرمانه مال خود را در اختیار مجرم قرار نداده است، اما از استفاده‌ی مجرم در مقاصد مجرمانه مطلع بوده و امکان اطلاع‌رسانی به مراجع مسئول و یا امکان منع مجرم از استفاده‌ی اموال در مقاصد مجرمانه را دارد، لیکن به دلایل شخصی یا کسب منافع اقتصادی از اموال خود، اقدامی انجام نمی‌دهد. حکم این ماده نسبت به حالت مذکور واجد ابهام است.

▪ نظر شورای نگهبان

۳- در ماده (۱۰) موضوع الحاق ماده (۱۸ مکرر ۵) به قانون، نسبت به حالتی که مالک، اموال مزبور را به منظور انجام افعال مجرمانه در اختیار مرتکب قرار نداده است لکن از استفاده از اموال در این مقاصد مطلع بوده و علی‌رغم امکان ممانعت یا امکان اطلاع دادن به مراجع مسئول از این کار خودداری می‌کند، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای مدظله‌العالی

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸)

تهران | خیابان شهید بهشتی
خیابان سرافراز | کوچه پنجم | پلاک ۱۱

www.ccri.ac.ir

کدپستی ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳
دبیرخانه ۰۲۱۸۸۵۳۳۴۲۲

پژوهشکده شورای نگهبان